

cu vederea la compunerea unei istorii a literaturii române la timpul seu.

Institute, asociațiuni, reuniuni literarie, industriale, comerciale etc. lipsiau cu desăvârșire la români în timpul acesta, precum și astăzi încă nu ne prea putem lăuda cu ele. Vre-o tipografie cel puțin română, înțeleg întreprindere română, nu esista afară de cea vechiă din Blaj. Fundațiuni, stipendie pentru ajutorirea și incuragiarea tinerimei scolare, nu se aflau de loc, afară dacă vre-un bărbat național cu stare mai bună materială, nu-și întindea mâna către unul său altul dintre studenți, cum făcù protopopul Ighian din Ofenbaia.

Despre vre-o industrie națională nici astăzi nu putem vorbi multe, dară încă atunci. Numai singur comerțul se pôte dice că era mai întreg, în tótă țera, în mânilor românilor, mulțămită cu deosebire fraților macedo-români, cari deși sub numele neadeverat și nemeritat de greci, contribuira în prima liniă la lățirea lui prin tóte orașele mai însemnate. Tot de aici se țin și economii de vite dela Săcele, Bran, Sălisce și Rășinari, cari, cunoscuți sub numele de „mocani“, „moroeni“ și „țuțueni“, duceau o economiă întinsă prin România și Turcia până la marea neagră. *Prelariu din Porcesti*

Éra biserica română? Acésta fiind desbinată ca și astăzi în cea română ortodocsă și cea română unită seu gr. catolică, însași de sine ne pôte infățisa cea mai invederată icónă a stărei sale. Despre cea unită ajunge a însemna, că ea se afla în pozițiune mai ales materială mai bună, și ar fi putut să stea încă și mai bine, judecându-o după favorurile de cari se bucura, atât din partea regimului politic cât și a bisericei romano-catolice prepotente. Éra încât pentru cea română ortodocsă apoi se pôte dice fără de a comite vre-o esagerațiune, că acésta era încă și mai asuprită decât națiunea română preste tot luată; pentru că deși prin articolul de lege 60 din 1791 se scóse și ea din rëndul religiunilor tolerate, concedându-i-se liberul esercițiu în cele ale religiunei, totuși în faptă